

אוכל בתשע שעות שגמר סעודתו בתוך זמן איסוריה, וכמתחיל לאכול אחר זמן איסורו דמי ואסור.

בתרומת הדשן (פסקים וכתבים סי' קנ"ג) למד מזה דאם בא לבית הכנסת בערב שבת, והוא רואה שלא יוכל להתפלל ולגמור מנחה, לפני שהקהל יאמרו ברכו, והרי אחרי שענו ברכו כבר חל עליהם שבת ואינו יכול להתפלל תפלה של חול, אסור לו להתפלל תפלת מנחה. ולמה זה מהא דהכא דכתב הרשב"ם דאם ידוע שאינו יכול לגמור בהיתר הוי כהתחיל באיסור, וה"ה בנדון דידן. וכן פסק הט"ז (או"ח סי' רס"ג סק"ב)

אמנם בתרומת הדשן (סי' ד) כתב, והובאו דבריו בב"י (או"ח סי' רסג מחודש אות טז), כתב דאם בא אחד שלא התפלל מנחה בערב שבת לביהכ"נ סמוך לברכו, לא ימתין מלהתפלל עד לאחר ברכו, כיון דהשעה עוברת לתפלת המנחה, ואע"פ שלא יוכל לגמור חצי תפלת המנחה קודם ברכו ונמצא מתפלל מקצת תפלת חול באותו ביהכ"נ שבו הציבור ושלוחם כבר ענו ברכו וקדשו היום, מ"מ הואיל והתחיל בהיתר אין נראה דיש קפידיא כולי האי. ואע"ג דבגמרא וברשב"ם כאן מבואר דהיכא דידוע שאינו יכול לגמור בהיתר הוי כהתחיל באיסור, נידון דידן נראה דאין לדמות להתם דלאו איסור והיתר שייך ביה עיי"ש.

ובתב הב"י דבריו שבתרומת הדשן הם עיקר יותר מדבריו שבכתבים. דמה שאדם כותב בספר יותר מדקדק ממה שכותב בכתביו. ועוד שהרא"י בכתבים דחה בספרו. וכן פסקו המגן אברהם והגר"א.

★★

בשו"ת שאילות שמואל (סי' כא) דן לגבי תפילה כשהוא מתחיל בזמנה אך יודע שיסיים לאחר זמנה אם נחשב התחיל בהיתר או באיסור, וכתב דאע"פ שבסוגיא כאן בפסחים מוכח דאפי' אם ההתחלה בהיתר כל שהוא באופן שהסיום באיסור נחשב כהתחיל באיסור, מ"מ לאו מילתא פסיקתא היא, ותליא באשלי רברבי בסוגיא בכבא מציעא (ל ע"ב) גבי זקן ואינה לפי כבודו כשדרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר אי מחוייב בהשבה בשדה וממילא מחוייב גם בעיר דסלקא בתיקו, ולפי מה שפסק המחבר בשו"ע כשיטת הרמב"ם דמחוייב להחזיר, א"כ מוכח שגם לקולא אמרינן שאף שידע

מוכרח לעשות הבדלה כי הלא רצה לאכול, והוא ס"ל טעם אינו מבדיל ולא יכול להסתמך על הבדלת מוצאי יו"ט שני וכנ"ל, עיי"ש.

דף ק"ז ע"א

בגמ': רב אשכחיה רב הונא דקדיש אשיכרא אמר ליה שרי אבא ל'מיקני איסתירי משיכרא.

בשו"ת הרד"ל (להג' הגאון רבי דוד לוריא זצ"ל) סימן ד' מאריך בענין אי שפיר לקדש על שכר וכו', ובסוף התשובה מביא את הגמ' כאן, וכותב דבר נפלא בזה דענין שהקפיד רב הונא על קידוש על יין דייקא, וכו'.

וז"ל: "ורב הונא לטעמיה שהיה רגיל וזהיר מאוד בקידוש היום על היין, כדאמרינן פ"ד דמגילה (כז:): דאשכחיה רב דאסר ריתא, דמשכני' להמיני' לאתויי חמרא לקידושא, דהיינו יין ממש, שהיה רגיל ר"ה לחזור עליו, וכדאמר ר"ה פ"ב דשבת (כג:): הוזהיר בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין, דהיינו מסתמא וזהיר בקידוש היום על היין, שמשלמין לו במידה שיזכה למלא גרבי יין, וכן שילמו לו לר"ר שהיה לו יין הרבה כדאיתא בפ"ק דברכות (ה:): דהו"ל ת' דני דחמרא, ולכן הקפיד על רב דלא הוי מהדר.

ונראה לומר דלכן לא אסתיעא מילתא בההיא דמגילה דלימא ליה ר"ה לרב "וכן למר" (בשעת רצון שביכרו רב לר"ה דתטיום דשיראי), משום דרב לא הוי זהיר כ"כ כר"ה לטרוח להדר על היין כשלא היה מצוי לו וקדיש אשיכרא, ור"ה לבדו הוא שבא בשכרו להתברך ע"י רב עצמו דליטום בשיראי, ומברכתו יבורך כל הוזהיר ביוצא בו".

דף קז ע"ב

בגמ': אפילו אנריפס המלך וכו' אלא סמוך למנחה קטנה תנן סוף סוף מאי רבותיה דאנריפס הא מטיא ליה זמן איסורא.

וברשב"ם סוף סוף וכו' הא מטא ליה עידן איסוריה קודם שיגמור סעודתו, דאפי' ר' יוסי דפליג בהפסקת ערב הפסח בריש פירקא ואמר שלא להפסיק מאחר שהתחיל לאכול בהיתר, הכא מודי דאסור, דמעיקרא לדעת כן היה